

SÅNGSVANENS STRÄCK I V. VÄSTMANLAND VÅREN 1976

Jan-Erik Malmstigen

Hyinflyttad till Österhammar, 10 km NV Fellingsbro, sommaren 1975 blev det naturligt att följa sångsvanens sträck i området våren 1976, i synnerhet då de närbelägna Österhammar- och Finnåkerssjön dokumenterat sig vara en av de förmånliga rastlokaler för sångsvan i Mellansverige.

Trots att sjöarna länge varit kända som goda rastlokaler för sångsvan har det varit svårt att få tag på äldre uppgifter. Genom utrop har information erhållits från Bertil Foreberg, Grönbo och Sören Larsson, Väst-erås vilka härmed tackas.

Sjöarna besöktes så gott som dagligen under den tid sångsvanarna uppehöll sig i sjön (Fig 2). En mindre vak var öppen i Österhammarsjöns norra del större delen av vintern. I mitten av april när isarna började gå i de flesta av sjöarna inom området var Österhammarsjön helt isfri.

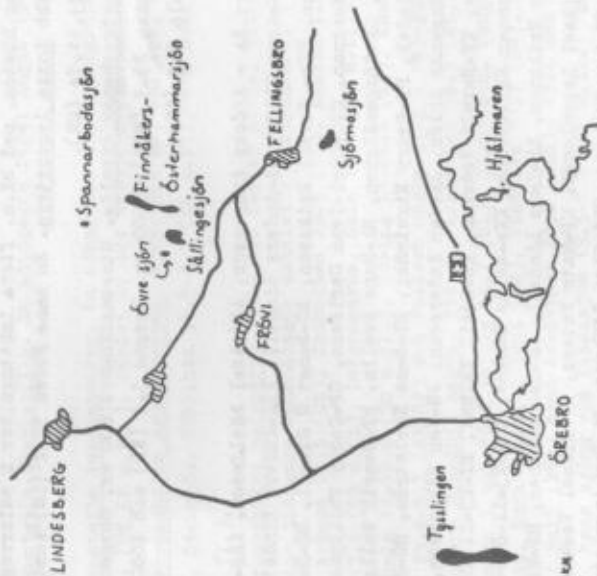

Fig 1

De första av sångsvanarna anlände till Österhammarsjön 27.2. I mitten av mars frös vattendragen till varvid sångsvanarna försvann. Den 26.3 var två ex åter tillbaka i Österhammarsjön, den 28.3 hade antalet ökat till 70 ex. Första aprilveckan, när Finnåkersjöns södra del blev allt mer

Tabell 1

Topponoteringsr (1950er). Ö=Österhammarsjön, F=Finnåkerssjön

Antal	Datum	Lokal	Rapportör
1000	31.3.61	Ö	Bertil Foreberg
800	2.4.74	Ö/F	Sören Larsson
750	24.3.67	Ö/F	Bertil Foreberg
580	1.4.73	Ö/F	Sören Larsson
570	12.4.75	Ö/F	Sören Larsson

Tabell 2

Lokal	1:a obs -76	Topponotering -76
Gorgen	1.3	564 ex 22.4
Finnåkersjön	27.2	290 " 16.4
Sjösjösjön	?	200 " 10.4
Gnien	7.3	185 " 16.4
Tyslingen	15.2	150 " 7.4 -

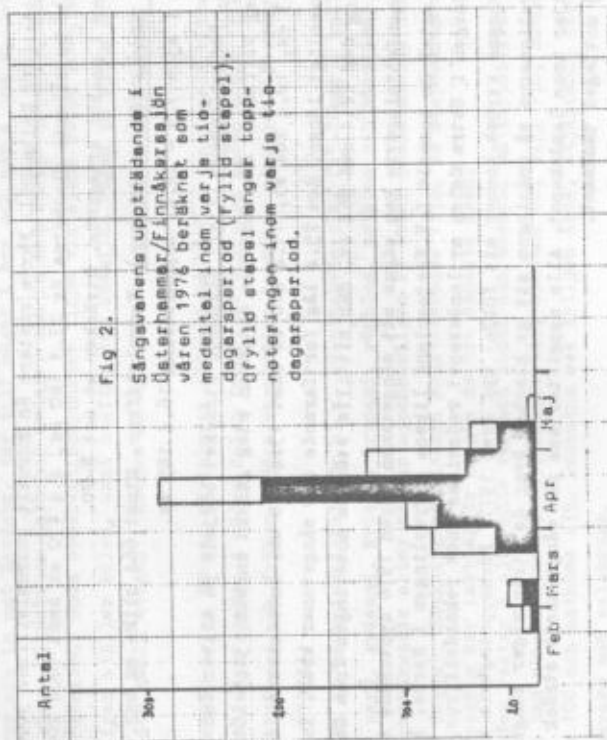

Fig 2.

Sångsvanens uppträdande i Österhammar/Finnåkerssjön våren 1976 beräknat som medeltal inom varje tio-dagersperiod (fylld stapel). Öfylld stapel anger toppnoteringen inom varje tio-dagsperiod.

isfri, flyttade sångsvanarna över dit från Österhammarsjön. Fr.o.m 10.4 rastade samtliga sångsvanar i Finnåkerssjön. Huvudmassan anlände i mitten av april, den 11.4 rastade 170 ex, 14.4 270 ex, 16.4 290 ex (toppnotering) och 17.4 170 ex. Någon enstaka gång har sångsvanar setts lämna sjön och då mot NO mot Kolsva.

I jämförelse med tidigare års siffror ter sig 1976 års sträcksiffror tämligen låga. Upp mot 1000 sångsvanar har iakttagits rastande vid ett och samma tillfälle och flockar kring 500 ex ses troligen de flesta vårar (Tabell 1).

Inte bara Österhammar- och Finnåkerssjön utnyttjas som rastlokaler av sångsvanarna. Av de närbelägna sjöarna har Övre sjön, Sällingesjön och Spannarbodasjö visat sig vara de bästa (läge, Fig 1). Så länge isen låg på Finnåkerssjön utnyttjades framför allt Övre sjön som rastlokal. Den 10.4 rastade t.ex 220 ex (Finnåkerssjön 70 ex), 14.4 däremot 38 ex (Finnåkerssjön 270 ex). I Spannarbodasjön låg 50 ex den 17.4 och i Sällingesjön 120 ex den 14.4.

Som jämförelse har uppgifter om sångsvanens värsträck 1976 även inhämtats från några ytterligare goda sträcklokaler i Mellansverige.

Tysslingen, Nrck (Conny Johansson). Extremt dåligt år, isen låg länge. Som mest ca 150 ex fr.o.m 7.4 och två veckor framåt (normalsiffror 600-700 ex). Sångsvanarna sträcker ut mot NNO-NO och passerar med all sannolikhet Österhammar-Finnåkerssjön på sin väg norrut.

Sjömosjön (Ulf Eriksson). Färre rastare än normalt (normalsiffror 300-350 ex). De största flockarna är 27.3 180 ex, 4.4 170 ex samt 10.4 200 ex, därefter i snabbt avtagande. Sträcker ut mot N-NO.

Gnien, Ramnäs (Sören Larsson). Normalsiffror. Minst 664 olika ex har rastat i sjön 7.3 - 24.4, toppnotering 16.4 185 ex.

Gorgen, Västerfärnebo (Kjell Eklund). Sträcket började på allvar den 26.3 varefter siffrorna för rastande sångsvan steg ganska snabbt, 31.3 101 ex, 5.4 233 ex, 10.4 264 ex, 11.4 410 ex samt 13.4 510 ex. Huvudmassan låg kvar ovanligt länge, den 25.4 låg fortfarande 410 sångsvanar kvar. Toppnotering den 22.4 med 564 ex, den hittills största noteringen från Gorgen.

Sammanfattningsvis kan sägas att sångsvanen våren 1976 uppträdde i färre antal än normalt i V Västmanland liksom i Tysslingen i Närke. Från sjön Gorgen i östra delen av landskapet redovisas dock rekordsiffror. Sångsvanens sträck kommer att följas upp även 1977. Förhoppningsvis kommer observationerna så småningom att ge klarhet över de sträckvägar sångsvanen utnyttjar inom landskapet. Alla uppgifter som rör sångsvanens sträck (även äldre) mottages tacksamt.